

Omelija fil-Vgħili tat-Tluġ tal-Verġni Marija fis-Sema

Il-Ħamis 14 ta' Awwissu 2025

Katidral tal-Assunta, il-Belt Victoria

L-E.T. Mons. Anton Teuma, Isqof ta' Għawdex

MARIJA XBIEHA U MUDELL TAL-KNISJA

Fil-Konċilju Vatikan II – dik il-laqgħa li saret 60 sena ilu f'Ruma, meta ltaqgħu l-Isqfijiet kollha tad-dinja flimkien biex jiddiskutu l-gejjieni tal-Knisja – f'wieħed mid-dokumenti importanti msejjaħ *Lumen gentium* (Dawl tal-ġnus), l-Isqfijiet f'wieħed mill-kapitli qalu xi haġa importanti fuq Marija: hija x-xbieha u l-mudell tal-Knisja; mhux tal-knisja tal-ġebel imma tagħna, tan-nies li nemmnu. Marija hija x-xbieha, mela ritratt jew stampa, u l-mudell. Ir-ritratt jirrappreżenta l-preżent, jgħid kif aħna qegħdin issa, u minn fejn gejjin. Il-mudell juri 'l fejn se jrin, jittellem dwar il-futur.

Imma Marija min hi?

Aħna niġġudikaw lil xulxin u ngħidu: 'Dak qalbu tajba! Dak nervuż! Dak paċenzjuż!'. Dan il-ġudizzju nagħmluh mill-esperjenza li aħna nagħmlu ma' xulxin, mir-relazzjonijiet ta' bejnietna. Kif inkunu nafu min hi Marija, biex inkunu nafu x'jiġifieri li hi xbieha u mudell, jekk mhux mill-mod ta' kif titkellem u ggħib ruhha fil-ġrajjet tal-Vanġelu? Aħna nafu min hi Marija mir-rakkonti tal-Vanġelu u minn dak li qalet hi stess u li ġie miġjub lilna mill-Evanġelisti.

Il-mara li tisma' l-Kelma

Jien illejlja nixtieq naqbad biss innu li għamlet Marija fil-Vanġelu: il-Magnificat (Lq 1:46-56). Kieku kellna ngħoddu l-kliem kollu li qalet Marija fil-Vanġelu, insibu 145 kelma; 105 minnhom qalithom fil-Magnificat. Nirriflettu fuq il-Magnificat u naraw x'ritratt joħroġ ta' Marija. Min hi Marija mill-Magnificat? Ha nippruvaw nirrispondu għal din il-mistoqsija, għax din tgħinna nindunaw x'jiġifieri l-Knisja... fi kliem ieħor, x'jiġifieri aħna bħala komunità Nisranija, aħna kif aħna llum u aħna kif għad inkunu. Marija hi xbieha u mudell tagħna.

L-ewwel u qabel kollox din it-talba tal-Magnificat li titlob Marija, tgħidha wara li tisma' l-Kelma ta' Alla permezz tal-anġlu. Il-Vanġelu li smajna llum (Lq 11:27-28) ifaħħar lill-persuna li tisma' l-Kelma ta' Alla u tpoġġiha fil-prattika. U l-ewwel haġa li għamlet Marija fl-istorja tal-Vanġelu hi li kienet il-mara li tisma' l-Kelma ta' Alla. Dan ifisser li l-ewwel u l-iktar haġa fundamentali għan-Nisrani li jimxi wara Ġesù hija li jisma' l-Kelma ta' Alla bħal Marija. Marija ma semgħethiex biss, imma wkoll aċċettat il-Kelma, laqgħetha u għexitha: "Ara, jiena l-qaddejja tal-Mulej; ha jsir minni skont kelmtek!" (Lq 1:38). Hekk qalet Marija. Mela l-ewwel karatteristika li tidher quddiemna minn Marija, li hija xbieha u mudell tagħna, hija l-mara li tisma' l-Kelma.

F'dan l-innu tal-Magnificat, Marija hija mara 'deċentrata'. Kelma kkumplikata, imma tfigher xi haġa sabiha tassew! Hi mara li mhix ikkonċentrata fuqha nfisha, mhux bħali... fuq l-inkwiet, il-problemi, id-diffikultajiet tiegħi, kif nidher minn barra, x'qalu fuqi l-oħrajn. Mara deċentrata, li assolutament ma taħsibx fuqha nfisha. Kemm għandna bżonn kollha kemm aħna ta' deċentrament, għax kollha kemm aħna ffukati b'lenti daqsieq fuqna nfusna u fuq l-oħrajn!

Din il-mara fuq min kienet iffukata u kellha lenti kbira? Fuq Alla! U hawn Marija tidher quddiemna mhux biss bħala l-mudell ta' dawh li jemmu, imma bħala l-mudell tal-bniedem matur, li skont il-psikologi, mhuwex dak li huwa kkoncentrat fuq nnifsu – kif jidher, kif ma jidherx, kif jikkummentaw fuq l-oħrajn – imma huwa dak il-bniedem mogħti totalment għal xi haġa oħra, 'il barra minnu. Fil-każ ta' Marija, hi mogħtija totalment għal Alla. Tant hu hekk, li Marija lil Alla ssejjahlu b'erba' titli sbieħ fil-bidu ta' din it-talba.

“Ruhi tkabbar”

Aħna ngħidu: *Ruhi tfahhar*. Traduzzjoni aktar litterali tgħid: *Ruhi tkabbar*. X'jiġifieri 'ruhi'? Il-persuna tiegħi, il-ħajja u l-istorja tiegħi. Tkabbar lil min? Mhux lili nnifsi, imma lill-Mulej. U l-kelma *Mulej* hawn hi t-traduzzjoni bil-Grieg tal-kelma *Adonai*. L-isem ta' Alla huwa *Jahweh*, imma billi dan l-isem hu sagra, hu qaddis, kull darba li fl-Iskrittura hemm il-kelma *Jahweh*, il-Lhud jaqbzuha, qatt ma jgħiduha, u minflokha jgħidu *Adonai* – “imbierek ikun ismu”.

Għalfejn dawn id-dettalji kollha? Għax lil Alla tagħna veru għamilnieh ta' ġewwa wisq. Alla tagħna veru sar bniedem u sar bħalna u wiehed minna, imma kultant għamilnieh wisq *casual*, ġibnieh wisq wiehed minna, bħalna, wiehed li tista' tirraguna u tagħmel compromessi miegħu, tiddjaloga miegħu... It-traxxendenza ta' Alla – fi kliem ieħor, li Alla hu 'l fuq minna, li Alla huwa Alla u li aħna bnedmin – bil-mod il-mod, maż-żmien, spiċċat. Dan hu dak li qabel konna ngħidulu *l-biza' ta' Alla*: Alla hu kollox, Alla huwa l-Ħallieq. Marija kienet konxja minn dan kollu, li Alla hu l-Kbir, u allura bil-ħajja tagħha, l-uniku dmir li ħasset li kellha tagħmel kien li tkabbar lil Alla – *Adonai*.

Il-Lhud ma jgħidux il-kelma *Jahweh*, it-tetragramma li għalihom tant hija sagra, il-mod ta' kif Alla tkellem fuq nnifsu u ta ismu lil Mosè. U meta jgħidu l-kelma *Adonai*, iżidu warajha xi haġa oħra kull darba: “ikun imbierek ismu”. Allura Marija bħala persuna diġà kellha din is-sensazzjoni tad-distanza li hemm bejnha u l-Mulej. Iċ-ċokon tal-qaddejja tiegħu quddiem il-kobor tal-Mulej huwa innu lill-umiltà, innu liċ-ċokon tal-bniedem. Il-Magnificat huwa innu liċ-ċokon tagħna salvat, imkabbar, meħlus minn Alla li jhobbna.

“Is-Salvatur tiegħi”

Imbagħad Marija lil Alla ssejjahlu *s-Salvatur tiegħi*: “L-ispiritu tiegħi jifrah f'Alla, is-Salvatur tiegħi”. Hija traduzzjoni bil-Grieg ta' kelma oħra sabiħa, li kollha nafuha, il-kelma *Jeshua* – Ġesù. Ġesù jkun ismu, “għax hu jsalva l-poplu tiegħu minn dñubietu”, qallu l-anġlu lil Ġuzeppi fil-Vanġelu ta' San Matthew (1:21). Ġesù huwa s-Salvatur, u allura Marija tippreżenta ruħha hawnhekk bħala dik li għandha bżonn tkun salvata. Iċ-ċkejna quddiem *Adonai*, quddiem Alla, quddiem il-kobor, u issa l-mara li għandha bżonn tkun salvata, quddiem is-Salvatur, *Jeshua*.

Dawn huma s-sentimenti ta' dik il-mara li llum qegħdin niċcelebraw it-teħid tagħha fis-Sema.

“Is-Setghani”

Marija lil Alla ssejjahlu l-Qawwi, *is-Setghani*: “Għax is-Setghani għamel miegħi hwejjeg kbar”. Hawnhekk toħroġ kelma oħra. Meta Marija lil Alla ssejjahlu s-Setghani, u aktar tard issejjahlu l-Qaddis, mhix qed tgħid agġettiv kif inhi fit-traduzzjoni li aħna nisimgħu, imma qed tliessen isem proprju. Il-kelma hi *El Xaddaj* – ‘dak li jista' kollox, l-omnipotenti, dak li huwa kbir’, kelma derivattiva ġeja minn kelma oħra Lhudija għal muntanja għolja ħafna, il-muntanja li quddiemna tħossok xejn. Quddiem is-setgħa, il-qawwa, l-isplendur ta' muntanja

kbira, inti thossok xejn. U Marija lil Alla ssejjahlu “s-Setghani li għamel miegħi hwejjeġ kbar”. Allura Marija quddiem is-Setghani thossha l-ixxurtjata.

Int u jien, quddiem Alla, ahna l-ixxurtjati, għax kulma ahna u kulma għandna tahlina hu, għaliex hu jieħu hsiebna, jaqbadna minn idejna, iħares lejna mill-gholi tiegħu biex jara jekk tonqosniex xi haġa, hu l-providenza. U dan Marija mhux biss kienet tafu u konvinta minnu, imma din kienet hajjitha kollha kemm hi!

Tinsewx li ahna m’ahniex niċcelebraw mara li hajjitha kienet faċli! U nsejħulha l-imbierka fost in-nisa, is-sultana tas-sema u tal-art. Min hi din il-mara jekk mhux mara bħali, bħalek, li għaddiet mit-twegħir, mit-tbatijiet, miċ-ċirkustanzi kollha tal-hajja? Imma għaddiet mhux wehida, imma deċentrata, iffukata fuq Alla.

“Qaddis”

L-ahħar kelma: *il-Qaddis*. Alla huwa l-*Qadosh*, li quddiemu Izaija jhossu midneb. Jien, int, anki l-istess Marija li kienet imnissla mingħajr htija, insejħulu l-Qaddis, għax il-qdusija ta’ Alla kienet wisq iktar tisboq il-qdusija u l-perfezzjoni tagħha minħabba l-umanità li tillimita l-istess kwalità u don li taha Alla. Allura Marija llum trid iddahhalna ftit fil-bogħod li hemm bejn Alla u ahna.

Hafna drabi ahna ngħidu li ma fadalx sens ta’ dnub, ta’ tajjeb u ħazin fil-hajja, u kulhadd jagħmel li jrid. Imma mhux is-sens tad-dnub naqas, imma naqas is-sens ta’ Alla. Lil Alla gibnieh wisq skont ix-xbieha u l-qies tagħna. Lil Alla m’ahniex inħalluh kif qisitu, ratu u għexitu Marija. Dan huwa Alla li jqalleb l-affarijiet, Alla li għandu valuri totalment differenti minn tagħna, li bil-qawwa ta’ driegħu jnizzel lil dawk li huma mkabbra mhux biss f’qalbhom, imma traduzzjoni iktar litterali tgħid li jidhrilhom li huma xi haġa, lil dawk li bl-apparenza tagħhom jippruvaw jingannaw, lilhom infushom l-ewwel!

Ahna kollha kemm ahna ċkejkni bħal Marija, kollha kemm ahna ma niswew xejn bħal Marija, għalkemm għandna d-dinjità u l-valur ta’ wlied il-Missier. Hafna drabi jiġrilna li nippruvaw infittxu l-valur u d-dinjità tagħna f’affarijiet u hwejjeġ ohra, imma quddiem Alla tagħna l-maskri ma jregux, jaqgħu. Jekk jien nipprova nidher differenti u isbaħ milli jien quddiem Alla, din il-maskra taqa’. Alla jkxifna... dan hu l-kumplement tal-Magnificat. Inizzel lis-Setghana minn fuq it-tron tagħhom. Hadd minna mhu setghani, hadd minna m’għandu kontroll fuq kolloxx, imma ahna ngħixu b’din l-illużjoni li għandna l-poter, kull wiehed u waħda minna bil-mod tiegħu. Forsi hawn uħud minna – forsi jiena l-ewwel wiehed għax qieghed fil-poter sa ċertu punt – li nimlew rasna bis-siġġu, bil-libsa, b’hafna affarijiet li ma jiswew xejn quddiem Alla.

Dan Alla tagħna mhux biss ma jiflaħx għall-maskri, għal apparenza sabiħa li tipprova tgħaddi u taħbi d-dgħufija tagħna, għal min jidhirlu li hu xi haġa – u allura jnizzel lis-setghanin minn fuq it-tron tagħhom –, imma wkoll jimla bil-gid lil min hu bil-ġuħ, waqt li l-ghonja se jsibu ruhhom, xi darba jew ohra fil-hajja, għarwenin, b’xejn. Se jindunaw li l-isforzi kollha ta’ hajjithom, il-hidma u x-xogħol kollu, jiswa suf, ma jiswa xejn.

Marija hija verament xbieha u mudell tal-hajja Nisranija tagħna. Ejjew ma niqfux fil-festi... Il-festi importanti, imma jkun importanti jekk dak li ahna niċcelebraw minn barra nħalluh imissna ġewwa. Inkella Marija mhux tifraħ imma tinkedd, mhux tgawdi imma tinkwieta, jekk il-festa tagħha stess ma sservix biex ahna nidhlu fl-essenzjalità, f’dak li hu ċentrali tal-hajja Nisranija tagħna. U hekk verament inkunu qegħdin niċcelebraw mhux biss it-Tluġ tagħha

fis-Sema, imma wkoll biċċa mis-Sema tagħna llum fl-art. Għalkemm għadna hajjin fl-art, digà nithabtu mil-lum biex ngħixu biċċa mis-Sema, b'Alla fiċ-ċentru ta' hajjitna.